

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه: مهدی پور، محمود، ۱۳۳۱ -
 عنوان و نام پدیدآور: سیمای بهشت / نویسنده محمود مهدی پور.
 مشخصات نشر: مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی، ۱۳۹۱.
 فروست: رهنما؛ ۶۹.
 شابک: 978-600-6543-44-4
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 یادداشت: کتابنامه .
 موضوع: بهشت (اسلام) -- جنبه‌های قرآنی
 موضوع: بهشت (اسلام) -- احادیث
 شناسه افزوده: آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
 رده بندی کنگره: BP/۲۲۲BP/۱۳۹۱۶۵/۹س۸۵م/
 رده بندی دیویی: ۴۴/۳۹۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۲۷۲۱

۶۹ → سیمای بهشت

نویسنده: محمود مهدی پور
 آستان قدس رضوی
 چاپ سوم: پاییز ۱۳۹۱ (ویرایش جدید)
 معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
 نشانی: حرم مطهر امام رضا (علیه السلام)، اداره پاسخ‌گویی به سؤالات دینی
 تلفن: ۰۵۱۱-۳۲۰۲۰-۰۵۱۱ دورنگار: ۰۵۱۱-۲۲۴۰۶۰۲-۰۵۱۱
rahnama@aqrazavi.org

به کوشش محمدحسین پورامینی
 ویراستار: محمدمهدی باقری
 طراح لوگوی رهنما: مسعود نجابتی
 طراح جلد: علی بیات

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیش‌رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

سیمای بهشت

در این کتابچه، با استناد به آیات آسمانی قرآن کریم و کلام گهربار اهل بیت علیهم السلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، این سؤالات را پاسخ خواهیم داد:

؟ عاقبت انسان در این جهان چیست؟

؟ آیا در بهشت خواسته‌های بی‌پایان انسان برآورده خواهد شد؟

؟ نعمت‌های جسمانی و روحانی بهشت چیستند؟

؟ عوامل کلیدی در دستیابی به بهشت و محرومیت از آن چیستند؟

؟ اهل بهشت چه ویژگی‌های جسمانی و روحانی دارند؟ درجات ایشان در بهشت چگونه است؟

پیشگفتار

یکی از باورهای مشترک ادیان آسمانی، عقیده به نظام پاداش و کیفر الهی و جایگاهی به نام «بهشت» و جایگاه دیگری به نام «جهنم» است. در نظر پیامبران الهی، پایان مسافران نیکوکار جهان، بهشت و بارانداز پایانی بدکاران عالم، جهنم خواهد بود.

همه انسان‌ها کم‌وبیش، دوست دارند از ویژگی‌های مقصد و مقصود نهایی کاروان بشر، یعنی بهشت و جهنم، باخبر شوند و راهکار نجات و رهایی از دوزخ را بشناسند و خود را برای ورود به بهشت الهی آماده کنند. درباره بهشت و جهنم، صدها پرسش علمی و کاربردی وجود دارد که توجه به آن و یافتن پاسخ درست برای آن، می‌تواند در زندگی افراد و جوامع بشری آثار تحول‌آفرینی بر جای بگذارد.

پاسخ‌گویی به پرسش‌های مربوط به بهشت و جهنم و جهان دیگر، تنها از راه قرآن و گفتار معصومان علیهم‌السلام ممکن است. خوشبختانه فرهنگ پُربار اسلامی و قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام و پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

ابعاد و زوایای ناشناخته این موضوع را در حدّ توان و فهم انسان تبیین کرده‌اند. در این دفتر که به نام سیمای بهشت منتشر می‌شود، اهمیت و ارزش بهشت، ویژگی‌های بهشت، راهکارهای دستیابی به بهشت و موانع ورود به بهشت را بررسی می‌کنیم و نمونه‌هایی از دریای بی‌کران معارف عترت علیهم‌السلام را به فرزندان اسلام ارائه می‌دهیم. باشد که راه برخورداری از بهشت و نعمت‌های الهی را بهتر و بیشتر بیاموزیم و موانع راه و خطرهای حرکت در مسیر جهنم را بیشتر بشناسیم. امید است زائران امام رضا علیه‌السلام و ارادتمندان آن بزرگوار، در پرتوی خورشید خراسان و حضور در بارگاه قدسی آن حضرت، با اندیشه‌ها و اخلاق و رفتار بهشتی بیشتر آشنا شوند و پیش‌نیازهای ورود به بهشت الهی را برای خود و فرزندان خویش فراهم آورند. رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود: «به‌زودی پاره‌تن من در سرزمین خراسان دفن خواهد شد. هیچ مؤمنی او را زیارت نمی‌کند، مگر آنکه خدا عزّوجلّ بهشت را بر او واجب خواهد کرد و پیکر او را بر آتش حرام خواهد کرد.»^۱

۱. ارزش بهشت

بهشت بزرگ‌ترین نعمت خدا در نظام هستی است و چیزی بهتر از آن در جهان آفرینش وجود ندارد. تمام نعمت‌ها در برابر بهشت اندک و ناچیز است. در حدیث نبوی ﷺ چنین آمده است: ﴿فِي الْجَنَّةِ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ﴾ (= در بهشت، چیزهایی هست که هیچ چشمی ندیده و هیچ گوشی نشنیده و به خاطر کسی نگذشته است).^۱

امیرمؤمنان علی عليه السلام می‌فرماید: ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةَ فَلَا تَتَّبِعُوهَا إِلَّا بِهَا﴾ (= برای جان شما، بهایی جز بهشت نیست؛ پس آن را جز به قیمت بهشت نفروشید).^۲ همان بزرگوار درباره اهمیت بهشت می‌فرماید: ﴿الْجَنَّةُ أَفْضَلُ غَايَةٍ﴾ (= بهشت بهترین هدف است).^۳ در جمله‌ای دیگر فرموده

۱. نهج‌الفصاحه، حکمت ۲۰۶۰.

۲. نهج‌البلاغه، حکمت ۴۵۷.

۳. سیدهاشم رسولی‌محلاتی، غررالحکم به صورت موضوعی با شرح و ترجمه فارسی، ح ۱۲۱۱.

است: ﴿الْجَنَّةُ غَايَةُ السَّابِقِينَ﴾ (= بهشت هدف نهایی سبقت‌گیرندگان است).^۱ ﴿الْجَنَّةُ خَيْرٌ مَّا لِ وَ النَّارُ شَرُّ مَقِيلٍ﴾ (= بهشت بهترین عاقبت و آتش بدترین خوابگاه است).^۲

آرامش و امنیت کامل فقط در بهشت وجود دارد و تا انسان به این مهمان‌خانه جاودانه الهی وارد نشود، در برابر انواع خطرهای و آفت‌ها ایمنی کامل پیدا نمی‌کند. امیرمؤمنان علی علیه السلام فرموده است: ﴿الْجَنَّةُ دَارُ الْأَمَانِ﴾ (= بهشت سرای امنیت کامل است).^۳ بهشت از نگاه قرآن کریم، سرای کرامت، امنیت، جاودانگی، سلامت، نعمت، دوستی و محبت و سرای پارسایان است.

ما نمی‌توانیم امکانات الهی را در بهشت تصور کنیم. از رسول گرامی صلی الله علیه و آله نقل شده است که چنین فرموده است: «دون‌پایه‌ترین فرد اهل بهشت، هنگامی که از خانه بیرون می‌رود، بر اسبی

---

۱. همان، ح ۱۲۱۰.

۲. همان، ج ۱، ح ۱۲۱۴.

۳. همان، ح ۱۲۰۸.

از یاقوت سرخ می‌نشیند که بال‌هایی از طلا دارد و هزارهزار خدمتکار از نوجوانان جاودانه او را همراهی می‌کنند.» سپس حضرت ﷺ این آیه را تلاوت فرمود: ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ (= وقتی آنجا را ببینی، سرزمینی پُر نعمت و پادشاهی بزرگ را مشاهده می‌کنی).^{۲۱}

---

۱. انسان، ۲۰.

۲. بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، ص ۱۱۰.

۲. ویژگی‌های بهشت

۱.۲. کمترین سرمایه بهشتیان

امام صادق علیه السلام فرموده است: ﴿إِنَّ ادْنَىٰ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا لَوْ نَزَلَ بِهِ الثَّقَلَانِ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ لَوْ سَعَهُمْ طَعَامًا وَشَرَابًا وَلَا يَنْقُصُ مِمَّا عِنْدَهُ شَيْءٌ﴾ (= کمترین فرد بهشت چنان است که اگر جن و انس مهمان او شوند، همه را از نظر خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها به خوبی پذیرایی می‌کند و از آنچه دارد، چیزی کاسته نمی‌شود).^۱

در نگاه امیرمؤمنان علیه السلام، مسئله اصلی زندگی انسان، بهشت و جهنم است. هیچ خیر و نعمتی اگر جهنم در پی آن باشد، خیر نیست و هیچ شری، وقتی سرانجام آن بهشت باشد، شر نیست.^۲ در فرهنگ اسلام، برترین خوبی‌ها، بهشت و رضوان الهی است و بدترین شرها، خشم

۱. بحار الانوار، ج ۸، ص ۱۲۰.

۲. نهج البلاغه، به تصحیح صبحی صالح، حکمت ۳۷۸.

خدا و عذاب و جهنم است.^۱

فقط قرآن و حدیث نیست که بر اهمیت بهشت الهی تأکید می‌کند؛ فطرت و عقل انسان، اصل وجود کیفر و پاداش را در نظام آفرینش قبول دارد. عقل، انسان را به سوی خدا و دین او رهبری می‌کند و بهشت و جهنم از مسائل بنیادی تمام ادیان الهی است و هر کس باید مسیر خویش را در این دو راهی برگزیند: یا بهشت، یا جهنم! توجه به اینکه بهشت و جهنم در فراروی انسان وجود دارد، کافی است برای اینکه انسان احساس بیکاری نکند و تمام اندیشه و تلاش خویش را برای رهایی از جهنم و دستیابی به بهشت برین الهی به کار گیرد.

امیرمؤمنان علی علیه السلام در نهج البلاغه می‌فرماید: ﴿شُغِلَ مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ أَمَامَهُ سَاعٌ سَرِيعٌ نَجَا وَ طَالِبٌ بَطِيءٌ رَجَا وَ مُقَصِّرٌ فِي النَّارِ هَوَى﴾ (= آنکه بهشت و جهنم را فرارو دارد، به اندازه لازم کار دارد. آجای غفلت

۱. مفاتیح الجنان، دعای روز مباحله.

و احساس فراغت نیست. [در این باره مردم سه دسته‌اند: تلاشگران سریع که اهل نجات‌اند؛ علاقه‌مندان کندرو که امید نجات دارند و کوتاهی‌کنندگانی که در آتش سقوط می‌کنند. ^۱

وقتی انسان، نعمت‌های برتر و بیشتر را ببیند و از لذایذ عالی‌تر با خبر شود، خود را گرفتار امکانات محدود و خوشی‌های زودگذر نمی‌کند و هر کس بیم آتش داشته باشد، از محرّمات الهی دوری می‌گزیند. باز در نهج‌البلاغه فرموده است: ﴿فَمَنْ اشْتَأَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَلَا عَنِ الشَّهَوَاتِ وَمَنْ اشْفَقَ مِنَ النَّارِ اجْتَنَبَ الْمُحَرَّمَاتِ﴾ (= هر کس شوق بهشت دارد، خواسته‌های دنیوی را فراموش می‌کند و هر کس از آتش بترسد، از محرّمات دوری می‌کند. ^۲

---

۱. نهج‌البلاغه، خطبه ۱۶.

۲. همان، حکمت ۳۱.

۲.۲. انواع نعمت‌های بهشتی

باتوجه به ویژگی‌هایی که قرآن کریم برای بهشت و اهل آن برشمرده است، می‌توانیم نتیجه بگیریم که دو گونه نعمت بهشتی وجود دارد: نعمت‌های روحانی و نعمت‌های جسمانی. این مطلب نشان می‌دهد معاد انسان دو جنبه جسمانی و روحانی دارد.

۱.۲.۲. نعمت‌های جسمانی

قرآن به بعضی نعمت‌های جسمانی اشاره کرده است:

۱. نهرها و سایه‌ها! تعبیر لطیف «تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ» در دهها آیه کریمه قرآن به کار رفته است. این عبارت حاکی از این است که در بهشت، جویبارها و چشمه‌ساران فراوانی از زیر سایه شاخساران می‌گذرد.

۲. منازل شایسته: بهشتیان در منزلگاه‌های شایسته و منزله از هرگونه آلودگی و در نهایت

آرامش و آسایش به سر می‌برند: ﴿وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَ مَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ (= و شما را در باغ‌هایی که از زیر درختان آن، جویبار روان است و در منازلی پاکیزه و خوش، در بهشت‌های همیشگی وارد می‌کند).^۱

۳. فرش‌های نفیس و تخت‌های رفیع: بر فرش‌های بسیار زیبا و نفیس می‌نشینند و بر تخت‌هایی باشکوه تکیه می‌زنند: ﴿عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ مُتَكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ﴾ (= بر تخت‌های جواهرنشان که روبه‌روی هم بر آن تکیه داده‌اند).^۲

۴. غذاهای بهشتی: بهشتیان هرچه از غذاها و میوه‌های مطبوع انتخاب کنند، برایشان آماده می‌شود: ﴿وَ فَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ (= و بر گرد آنان می‌گردند، با میوه از هرچه انتخاب کنند).^۳

۱. صف، ۱۲.

۲. واقعه، ۱۵ و ۱۶.

۳. واقعه، ۲۰.

﴿وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَ لَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ (= با هر نوع میوه و گوشتی که دلخواه آن‌هاست، آنان را پذیرایی می‌کنیم).^۱

۵. نوشیدنی‌های گوارا: افزون بر غذاهای مطبوع، انواع نوشیدنی‌های گوارا در بهشت وجود دارد که تازه و خالص و خوش‌بو و لذت‌بخش است: ﴿يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ﴾ (= از باده‌های مهرشده نوشانده می‌شوند).^۲ ﴿يَبِضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ﴾ (= باده‌ای بسیار سپید که نوشندگان را لذتی خاص دهد؛ نه در آن فساد عقل است و نه ایشان از آن به بدمستی می‌افتند).^۳

۶. لباس‌های فاخر و زینت‌های آراسته: بر اندام بهشتیان، پوشاکی فاخر پوشانده می‌شود و به انواع زینت‌ها آراسته می‌شوند. در آنجا با دست‌بندهایی از طلا آراسته می‌شوند و جامه‌هایی

۱. طور، ۲۲.

۲. مطفین، ۲۵.

۳. صافات، ۴۶ و ۴۷.

سبز از حریر نازک می‌پوشند.^۱

۷. خادمان بهشتی: بهشتیان به خادم نیاز ندارند؛ چراکه هرچه طلب کنند، حاضر می‌شود. البته نوجوانانی زیباروی گرد آنان می‌چرخند و از آنان پذیرایی می‌کنند: ﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ بَأْغْوَابٍ وَ أَبَارِيقٍ وَ كَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ﴾ (= بر گردشگران پسرانی جاودان به خدمت می‌گردند، با جام‌ها و آبریزها و کاسه‌هایی از باده ناب روان).^۲

۸. نعمت‌های بی‌کران: نعمت‌های بهشتیان در آنچه گفته شد، محدود نمی‌شود؛ زیرا نعمت‌ها و لذت‌های بهشت را اندازه‌ای نیست. از این رو، برخی آیات با تأکید بر نامحدود بودن مواهب بهشتی از جهت مقدار و کیفیت، بیان می‌کنند: ﴿و فِيهَا مَا تَشْتَهُهَ الْاَنْفُسُ وَ تَلذَّ الْعَيْنُ﴾ (= و در آنجا آنچه دلشان بخواهد و دیدگان‌شان را خوش

۱. کهف، ۳۱.

۲. واقعه، ۱۷ و ۱۸.

آید، وجود دارد.^۱

۹. بانوان بهشتی: در جامع الاخبار از امیر مؤمنان علیه السلام نقل شده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده‌اند: «در بهشت، بازاری است که در آنجا هیچ خرید و فروشی نیست، مگر صورت‌هایی از مردان و زنان. هر کس به صورتی تمایل داشته باشد، در آن بازار داخل می‌شود. آنجا محل اجتماع حورالعین است که به صورتی خوش و دلکش، چنان می‌خوانند که خلاق چنان صدایی را شنیده‌اند: ما همیشه خوش و خرم هستیم و هیچ وقت اندوهگین نمی‌شویم. ما پیوسته سیر و شاداب هستیم و هیچ وقت گرسنه نمی‌شویم. ما همیشه با لباس هستیم و هیچ گاه عریان نمی‌شویم. ما جاودان هستیم و هیچ وقت نمی‌میریم. ما همیشه خرسند هستیم و هیچ وقت خشمگین نمی‌شویم. ما پیوسته اقامت کرده‌ایم و هیچ وقت کوچ نمی‌کنیم. پس خوشا به

---

۱. زخرف، ۷۱.

حال کسی که ما برای او هستیم و او برای ماست. ما زنان نیکوسیرت و نیکوصورت هستیم. شوهرهای ما مردمی بزرگوار و کریم‌اند.^۱

خداوند دربارهٔ زنان بهشتی می‌فرماید: ﴿وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عَيْنًا كَأَنَّهُنَّ يَصُّنَّ مَكْنُونًا﴾ (= و در نزد بندگان مخلص خدا، زن‌هایی هستند که چشمان خود را فقط بدان‌ها می‌اندازند و به دیگری نظر ندارند. آنان سیاه‌چشم هستند و پیکرشان به‌اندازه‌ای سفید است که گویی مانند سپیدی تخم‌مرغ‌هایی است که پوستش کنده نشده است و محفوظ مانده است).^۲ خداوند در سورهٔ نبأ می‌فرماید: ﴿وَكَوَاعِبُ أُنثَاءٍ كَوَاعِبِ نَارٍ﴾ کواکب جمع کاعبة است و به دختر نارس کاعبة می‌گویند. اتراب جمع تَرَب است به‌معنای مثل و قرین و شبیه. معنای آیه این‌گونه است: «حوریه‌های بهشتی

۱. جامع‌الآخبار، چاپ سنگی، فصل ۱۳۷، ص ۲۰۲.

۲. صافات، ۴۸ و ۴۹.

۳. نبأ، ۳۳.

همه هم‌سن و سال هستند و همه مثل هم، دختران نوری هستند.» یا «زن‌های مؤمن دنیا که از دنیا می‌روند، همه در بهشت، جوان و زیبا و هم‌سن و نیکوخوی برای شوهران خود هستند.» در مجمع‌البیان در شرح آیه ﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنَاتٌ﴾^۱ از رسول ﷺ درباره شب معراج نقل شده است: «حوریه‌ها از خدا اجازه گرفتند و به پیامبر سلام ﷺ کردند و می‌گفتند: ﴿نَحْنُ الْخَالِدَاتُ فَلَا نَمُوتُ وَنَحْنُ النَّاعِمَاتُ فَلَا نَبَأُ أَزْوَاجٍ رَجَالٍ كِرَامٍ﴾»^۲ نیز در تفسیر آیه گفته‌اند: «این زنان همان زنان دنیوی هستند که بر شوهران خود در بهشت وارد می‌شوند و از حورالعین، جلیل‌تر و بهتر هستند.» و گفته‌اند: «آن زنان و حوریان تندرftar نیستند؛ با صدا نفس نمی‌کشند و صدا در بینی نمی‌اندازند و خُرخر نمی‌کنند؛ اهل پی‌جویی و سر در آوردن از اسرار مردم نیستند؛ تقاضای شوهران را به تأخیر نمی‌اندازند؛ بر شوهران خود تسلط ندارند؛ به برتران از خود (یا به منازل مردم) نظر

۱. الرحمان، ۷.

۲. مجمع‌البیان، ج ۵، ص ۲۱۱.

نمی‌اندازند؛ در راه‌ها و کوچه‌ها رفت‌وآمد نمی‌کنند و درباره‌ی زن‌های دیگر شوهرانشان غیرتی ندارند و آزار و اذیت نمی‌رسانند.» عقبه‌بن عبدالغفار گفته است: «زنان اهل بهشت دست در دست یکدیگر می‌اندازند و با صدای خوشی که خلاق همانند آن را نشنیده‌اند، آواز می‌خوانند: ما همیشه خوش و خرم هستیم و هیچ‌وقت خشمناک نمی‌شویم. ما همیشه مقیم هستیم و کوچ نمی‌کنیم. ما در اخلاق نیکو و در شکل و شمایل زیبا هستیم. ما محبان و حبیبان شوهران بزرگوار خود هستیم.»^۱

خداوند در سوره‌ی الرحمان می‌فرماید: ﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَانٌ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْسَ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ مُتَّكِنِينَ عَلَى رُقْرُقٍ خُضْرٍ وَعَبَقَرِيٍّ حَسَانٍ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ (= و در آن باغ‌های بهشتی، زنانی هستند نیکوخلق و

زیبا. پس کدامین نعمت‌های پروردگارتان را انکار می‌کنید؟ زنانی که هیچ انس و جن قبلاً با آنها تماس نگرفته‌اند [و دوشیزه‌اند]. پس کدامین نعمت‌های پروردگارتان را انکار می‌کنید؟ این، درحالی است که این بهشتیان بر تختی تکیه زده‌اند که با بهترین و زیباترین پارچه‌های سبزرنگ پوشانده شده است. پس کدامین نعمت‌های پروردگارتان را انکار می‌کنید؟ پُربرت و زوال‌ناپذیر است نام پروردگارت، صاحب جلال و جمال.^۱

نخست می‌فرماید: «در این بهشت نیز زنانی هستند نیکوخلق و زیبا؛ زنانی که سیرت خوب و صورت زیبا را باهم دارند.» «خیر» غالباً دربارهٔ صفات نیک و جمال معنوی به‌کار می‌رود و «حُسن» غالباً دربارهٔ زیبایی و جمال ظاهر. در روایتی که در تفسیر این آیه وارد شده است، صفات نیک بسیاری برای همسران بهشتی بر شمرده‌اند: خوش‌زبان‌بودن، نظافت و پاکی،

---

۱. الرحمان، ۷۰ تا ۷۸.

آزارنرسانیدن، نظرنداشتن به بیگانگان و... این روایت می‌تواند اشاره‌ای به صفات عالی زنان دنیا نیز باشد و الگویی برای همه زنان محسوب شود.

خلاصه اینکه تمام صفات کمال و جمالی که برای همسر مطلوب است، در همسران بهشتی وجود دارد. به‌همین دلیل، قرآن در تعبیری کوتاه و پرمعنا آن‌ها را ﴿خیرات حسان﴾ خوانده است. در آیه بعد می‌فرماید: «هرگز پیش از این، جن و انس دیگر با آن‌ها تماس نگرفته است و دوشیزه‌اند.» البته چنان که از آیات دیگر قرآن استفاده می‌شود، زنان و مردانی که در این دنیا همسر یکدیگرند، اگر هر دو باایمان و بهشتی باشند، در آنجا به هم ملحق می‌شوند و باهم در بهترین وضعیت و حالت‌ها زندگی می‌کنند. حتی از روایات دیگر استفاده می‌شود که مقام این زنان به دلیل عبادت و اعمال صالحی که در این جهان انجام داده‌اند، برتر از حوریان بهشت است.^۱

آخرین توصیفی که این آیات از نعمت‌های بهشت کرده‌اند، این است که بهشتیان بر تخت‌هایی تکیه زده‌اند که با بهترین و زیباترین پارچه‌های سبز رنگ پوشانده شده است.

۲.۲.۲. نعمت‌های روحانی

افزون بر نعمت‌های جسمانی، بهشتیان از لذت‌ها و مواهب معنوی و روحانی نیز برخوردارند. درک این نعمت‌ها به وساطت بدن نیاز ندارد. بعضی از این نعمت‌ها عبارت است از:

۱. درود خدا و فرشتگان و بهشتیان: هنگام ورود به بهشت، فرشتگان بهشت از ایشان

استقبال می‌کنند و به آنان خوشامد می‌گویند و خداوند همیشه به آنان درود می‌فرستد: ﴿سَلَامٌ

قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ﴾ (= از طرف پروردگار مهربان به آنان سلام می‌رسد).^۱ بی‌تردید، دریافت سلام

محبوب و شنیدن ندای محبت‌آمیز او، برای اهل بهشت چنان لذت‌بخش و روح‌پرور است که با هیچ نعمتی برابری نمی‌کند.

۲. محیطی آکنده از امنیت و مسالمت: بهشتیان در محیطی سراسر امن و به‌دور از هرگونه ترس و واهمه و اندوه به‌سر می‌برند: ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ (= به بهشت درآیید. نه بیمی بر شماست و نه اندوه‌گین می‌شوید).^۱

۳. همراهان و مصاحبان نیکو: یکی از نعمت‌های روحانی اهل بهشت، هم‌صحبتی با انسان‌های نیک و همدلان باصفاست؛ کسانی که هیچ‌گونه دشمنی و حسد و کینه‌توزی در میان‌شان وجود ندارد و روح صمیمیت و یکرنگی و برادری بر جمعشان حاکم است.

۴. خشنودی خدا: بزرگ‌ترین نعمت و لذت بهشت، جلب رضایت و خشنودی الهی است: ﴿وَ

رِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿= و خشنودی خدا بزرگ‌تر است. این همان کامیابی بزرگ است.)^۱
۵. شادی و نشاط معنوی: بهشتیان بر اثر بهره‌مندی از نعمت‌های گوناگون معنوی و جسمانی، همواره غرق در شادی و سرورند و در چهره‌شان آثار نشاط و طراوت موج می‌زند.
۶. و بسیاری نعمت‌های دیگر... .

۳.۲. آنچه در بهشت نیست

طبق روایات فراوان و بعضی آیات قرآن، در بهشت نشانی از بسیاری از کمبودها و نقص‌هایی نیست که در این جهان به چشم می‌خورد:

۱. در بهشت، تکلیف و وظیفه و باید و نبایدی وجود ندارد؛^۲

---

۱. توبه، ۷۲.

۲. بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، ص ۲۵۰.

۲. در بهشت، رنج و خستگی نیست؛^۱
۳. در بهشت، بیم و اندوهی وجود ندارد؛^۲
۴. در دل بهشتیان، بیماری‌های روحی مثل کینه و حسادت و بدخواهی راه ندارد؛^۳
۵. در بهشت، بیماری‌های جسمی و نقص عضو مثل کوری، کری، شب‌کوری و... نیست؛^۴
۶. در محیط بهشت، مشکل سرما و گرما وجود ندارد؛^۵
۷. در بهشتیان، ادرار و مدفوع کردن و ترشحات زاید مثل آب بینی و دهان نیست؛^۶

---

۱. فاطر، ۳۵.

۲. اعراف، ۴۹.

۳. حجر، ۴۷.

۴. بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، ص ۲۶۲.

۵. انسان، ۱۲.

۶. پیشین، ص ۲۶۶.

۸. در زندگی اهل بهشت، پیری وجود ندارد؛^۱
۹. در بهشت، خوابیدن و چرت زدن نیست؛^۲
۱۰. موهای زائد در بدن و صورت بهشتیان نمی‌روید؛^۳
۱۱. زایمان و عادت زنانه و بچه‌داری در بهشت نیست؛^۴
۱۲. مرگ به زندگی اهل بهشت راه نمی‌یابد.^۵ شیخ صدوق، از علمای بزرگ شیعه، می‌نویسد:
«اعتقاد ما دربارهٔ بهشت این است که بهشت دارالبقاء و دارالسلام است. مرگ و پیری، بیماری و ناخوشی، زوال و زمین‌گیری، غم، فقر و خستگی و فرسودگی در آن نیست.»

---

۱. همان، ص ۲۶۸.

۲. همان، ص ۲۶۶.

۳. بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، ص ۲۶۸.

۴. صافات، ۵۸ تا ۶۱.

۵. احتجاج طبرسی، ج ۲، ص ۵۸۰.

۴.۲. گفتار و شعار بهشتیان

﴿دَعَاؤُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (= دعا و نیایش آنان در بهشت، «سبحانک اللهم» (خدایا تو پاک و منزّهی) است و درودشان در آنجا سلام است و پایان نیایش آنان، «الحمد لله رب العالمین» (سپاس و ستایش مخصوص خداست) است.^۱

کلام اهل بهشت «سلام» است و در بهشت، سلام فضای همه جا را پر می کند: سلام از سوی خداوند ﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ﴾؛^۲ سلام از سوی فرشتگان ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ﴾؛^۳ و سلام بهشتیان به هم^۴ ﴿الْأَقْيَلًا سَلَامًا سَلَامًا﴾.^۵

۱. یونس، ۱۰.

۲. یس، ۵۸.

۳. زمر، ۷۳.

۴. تفسیر مراغی.

۵. واقعه، ۲۶.

«الحمد لله» کلام انبیا و اولیاست. حضرت نوح علیه السلام پس از نجات از قوم ظالم، «الحمد لله» گفت.^۱ ابراهیم علیه السلام نیز خدا را حمد کرد که در سنّ پیری اسماعیل علیه السلام و اسحاق علیه السلام را به او بخشیده است.^۲ «الحمد لله» سخن مؤمنان^۳ و کلام بهشتیان است. در حدیث آمده است: «اهل بهشت با کلمه 'سبحانک اللهم' مسئولان پذیرایی را صدا می‌زنند. آنان نیز فوری حاضر می‌شوند و خواسته اهل بهشت را تأمین می‌کنند.»^۴ در حدیث است: «هرگاه بنده‌ای مشغول تمجید خدا باشد و درخواست کردن از او را فراموش کند، خداوند بیش از آنچه با دعا کردن به او می‌داد، عطا می‌کند.»^۵ مؤمنان در برابر صفات الهی می‌گویند:

---

۱. مؤمنون، ۲۸.

۲. ابراهیم، ۳۹.

۳. اعراف، ۴۳.

۴. تفسیر نورالثقلین.

۵. تفسیر روح المعانی.

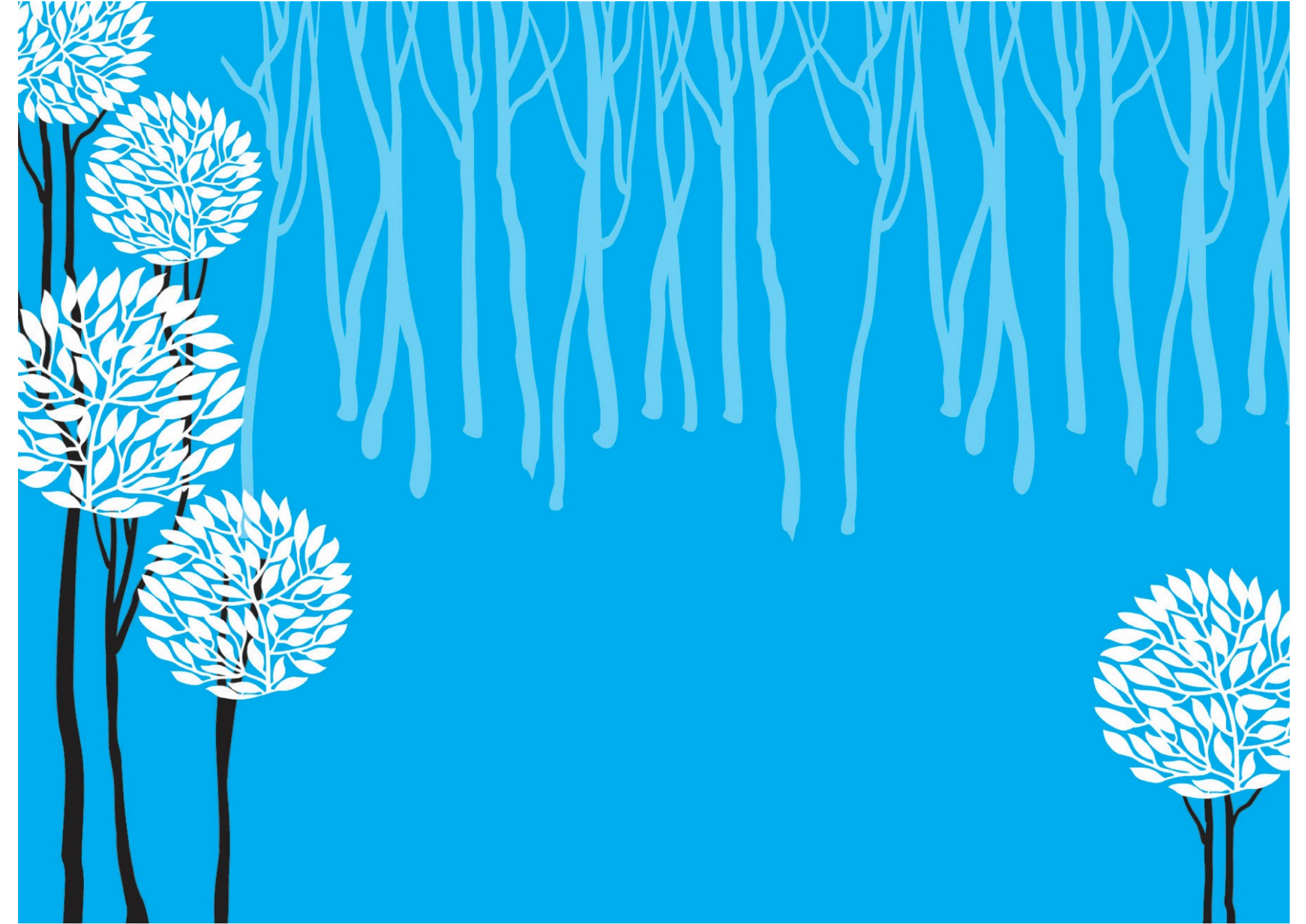

«سبحانک» و در برابر سایر مؤمنان می‌گویند: «سلام» و در مقابل کامیابی از نعمت‌های الهی می‌گویند: «الحمد لله»^۱

---

۱. برگرفته از: تفسیر نور، ج ۵.

۵.۲. سن و سال بهشتیان

از آیات قرآن استفاده می‌شود که در بهشت، سردرد و خستگی و پیری وجود ندارد.^۱ از آیات نیز استفاده می‌شود که بهشتی‌ها در بهترین سنی زندگی می‌کنند که تصور می‌شود. در بعضی روایات نیز به صورت کلی بیان شده است که در بهشت انسان‌ها، چه مرد و چه زن، جوان هستند؛ چنان که امام جواد علیه السلام فرمود: ﴿لأن أهل الجنة يكونون شباباً﴾ (= اهل بهشت همه [مرد و زن] جوان محشور می‌شوند [و در بین آن‌ها، پیرمرد و پیرزن وجود ندارد]).^۲ در روایات دیگر، مسئله مشخص‌تر بیان شده است. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «مردان بهشتی سی و سه ساله‌اند و حوریه‌ها و زنان بهشتی شانزده ساله‌اند.»^۳

۱. فاطر، ۳۴.

۲. احتجاج طبرسی، ج ۲، تهران: اسوه، ص ۴۷۸.

۳. دستغیب، معاد، ص ۱۴۱.

بنده با بررسی روایات و آیات قرآن کریم به این نتیجه رسیده‌ام که مشخص کردن سن و... درباره بهشت و بهشتیان به این دلیل است که هیچ انسانی بهشت را ندیده است و تصویری از آن ندارد. از این رو، اهل بیت علیهم‌السلام با این گونه بیانات خواسته‌اند ذهن بشر را به تناسب وضعیت خودشان، متوجه کیفیت زندگانی در بهشت کنند. دنیایی که هم‌اکنون در آن به سر می‌بریم، کاملاً با عالم برزخ و بهشت متفاوت است؛ چراکه این دنیا مادی است و آن دنیا مجرد و تفاوت‌های بسیار زیادی دارند.

بنابراین، ممکن است تعبیر جوان شدن کنایه از این باشد که در بهشت هیچ دردی نخواهد بود و اوضاع عالم بهشت کاملاً مطابق خواست بهشتیان خواهد بود. چون معمولاً در سنین جوانی چنین حالتی وجود دارد، تعبیر به سن آورده‌اند.

۶.۲. توصیف بهشت در قرآن

بهشت اقامتگاه ابدی مؤمنان و صالحان رستگار در جهان آخرت است. بهشتیان کسانی هستند که به تصریح قرآن، کفه کارهای نیکشان در ترازوی اعمال، از کفه بدی‌هایشان سنگین‌تر است. در قرآن مجید، بهشتیان به نام‌ها و صفتهایی همچون «اصحاب الیمین» و «اصحاب الجنة» خوانده می‌شوند. بهشت معادل واژه «الجنة» است و در قرآن مجید با این اسامی و اوصاف به کار رفته است: جنة المأوی، جنات المأوی، جنة النعیم، جنات الخلد، دارالسلام، دارالمتقین، دارالمقامة، عدن، الفردوس.

توصیف بهشت در سه سوره الرحمان و واقعه و دهر به صورت مفصل و در بعضی از سوره‌های دیگر قرآن به صورت گذرا و مجمل بیان شده است. خداوند در قرآن، به بسیاری از نعمت‌های بهشتی همچون میوه‌ها و باغ‌ها و چشمه‌ساران و زنان پری‌رو با لباس‌های حریر و... و نیز نعمت‌های معنوی همچون رضوان خداوند و... اشاره کرده است.

۷.۲. آیا بهشت هم‌اکنون خلق شده است؟

درباره اینکه آیا آن بهشت موعود، اکنون نیز موجود است یا نه، میان دانشمندان اسلامی اختلاف نظر است. اکثر دانشمندان معتقدند که بهشت هم‌اکنون وجود خارجی دارد. ایشان برای اثبات ادعای خود به ظاهر بعضی آیات استدلال می‌کنند.

در روایات مربوط به معراج و روایات دیگر نیز نشانه‌های روشنی از این موضوع دیده می‌شود. بنابراین ایشان می‌گویند: «بهشت در درون و باطن این جهان است؛ اما ما نمی‌توانیم آن را ببینیم و درک کنیم.» به عبارت دیگر: «عالم آخرت و بهشت و دوزخ، بر این عالم احاطه دارد و این جهان همانند جنین درون آن جهان قرار دارد.»

۸.۲. درهای بهشت

آیات قرآن و روایات اسلامی دلالت می‌کند که بهشت نیز همانند جهنم، درهایی دارد. امام‌باقر علیه‌السلام فرمود: «بهشت هشت در دارد که عرض هر در، به اندازهٔ چهل سال راه است.» در قرآن آمده است که جهنم هفت در دارد.

۹.۲. کلید بهشت

پیشوایان معصوم علیهم‌السلام اموری را به‌عنوان کلید بهشت نام برده‌اند:

۱. پیامبر گرامی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرموده‌اند: «گواهی دادن به توحید و یگانگی خدا، کلید بهشت است.»^۱
۲. امیرمؤمنان علیه‌السلام فرموده‌اند: «صبوری کلید بهشت است.»^۲

---

۱. بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، ص ۴۹۰ تا ۴۹۳.

۲. همان.

۳. پیامبر اعظم ﷺ فرموده‌اند: «نماز کلید بهشت است و وضو کلید نماز.»^۱

۴. همان بزرگوار فرموده‌اند: ﴿السیوف مفاتیح الجنّة﴾ (= شمشیرها، کلیدهای بهشت است).^۲

این چهار نکته، به خوبی نقش ایمان، صبر و شکیبایی، نماز و جهاد را در فراهم شدن زمینه دستیابی به بهشت امن الهی گوشزد می‌کند.

۱۰.۲. درجاتِ بهشت

درجات بهشت متفاوت است. برخی بهشتیان از غذای معنوی و تسبیح و تقدیس و تکبیر خداوند بهره‌مندند. برخی نیز از انواع خوردنی‌ها، آشامیدنی‌ها، میوه‌ها، لباس‌های زربفت، حریر

---

۱. همان.

۲. همان.

و سندس و هم‌نشینی با حورالعین استفاده می‌کنند.^۱ در بعضی روایات آمده است که درجات بهشت، به تعداد آیات قرآن است که انسان با ایمان هر مقدار قرآن بخواند و بدان عمل کند، روز قیامت به مقام بالاتر می‌رود.^۲

۱. بحار الانوار، ج ۸، ص ۱۶۲، ح ۱۰۳.

۲. بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، ص ۶۴۶.

۳. راه‌های دستیابی به بهشت

بهشت‌شناسی و دوزخ‌شناسی، دو دانش ارزشمند و حیاتی در زندگی انسان‌هاست و دست‌کم، دو گرایش مهم معادشناسی محسوب می‌شود. آشنایی با این دو حقیقت، بیشترین اثر را بر زندگی و عملکرد جوامع انسانی می‌گذارد. برخی دانش‌ها، گرچه از دیدگاه نظری مفید است، ولی چندان آثار عملی و کاربردی ندارد؛ اما شناخت این دو پدیده نهایی و پایانی جهان آفرینش، راهکار اصلاح نگاه و اخلاق و رفتار انسان‌ها با همه تفاوت‌ها و در تمام زمان‌ها و مکان‌هاست.

بخش مهمی از آموزه‌های پیامبران الهی، درباره این دو موضوع است و شاید، به‌راستی دستیابی به پاسخ درست این دو سؤال، مهم‌ترین نیاز انسان باشد:

۱. چه کارهایی سبب ورود به بهشت است؟
۲. چه کارهایی مانع ورود به بهشت می‌شود؟

بی‌تردید، خداوند انسان را برای بهره‌مندی از بهشت خویش آفریده است و اگر انسان شروط عقیدتی و اخلاقی و رفتاری مناسب آن را فراهم آورد، به این مهمان‌سرای الهی راه خواهد یافت. فراخوان و دعوت الهی عمومی است و به زمان و مکان و نژاد و زبان و شغل و لباس ویژه اختصاص ندارد؛ ولی تنها گروهی محدود شایستگی بهشت را کسب می‌کنند.

بهشتی‌شدن و جهنمی‌نشدن تابع اندیشه و عملکرد و اخلاق و رفتار خود ماست و براساس شانس و حوادث و جبر روزگار و آرزو و آمال و بدون کار و تلاش نیست. بهشت جزای اعمال نیک خود انسان‌هاست و جهنم دستاورد رفتار و گفتار و اندیشه‌های نادرست خود ماست. ده‌ها آیه قرآن بر این حقیقت تأکید می‌کند: ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ (= به یقین، نیکان در نعمتی فراوان‌اند).^۱ ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ (= و بدکاران در دوزخ‌اند).^۲ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا

۱. انفطار، ۱۳.

۲. انفطار، ۱۴.

خَالِدُونَ ﴿= و آن‌ها که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند، آنان اهل بهشت‌اند و همیشه در آن خواهند ماند.﴾^۱ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ (= و کسی که چیزی از اعمال صالح را انجام دهد، خواه مرد باشد یا زن، در حالی که ایمان داشته باشد، چنین کسانی داخل بهشت می‌شوند و کمترین ستمی به آن‌ها نخواهد شد).^۲

در قرآن کریم، واژه جَنَّت حدود ۷۰ بار و واژه جَنَّتات ۶۹ بار به کار رفته است و دنیایی از معارف و رهنمودها و آگاهی‌های نظری و عملی را در اختیار انسان قرار داده است. واژه‌های دیگری هم مثل فردوس، دارالسلام، دارالمقامة، دارالمتقین، نعیم، به ابعاد و درجات بهشت الهی اشاره می‌کند. با اندکی تلاوت و تدبیر ساده در آیات قرآن، می‌توان این امور را از شروط و

---

۱. بقره، ۸۲.

۲. نساء، ۱۲۴.

اسباب ورود به بهشت الهی دانست:

۱. ایمان؛ ۲. عمل صالح؛ ۳. جهاد؛ ۴. صبر؛ ۵. فروتنی در برابر خدا؛ ۶. تقوا؛ ۷. مغفرت الهی؛ ۸. بیم از مقام الهی؛ ۹. بازداشتن نفس از هوس؛ ۱۰. اطاعت خدا و رسول اکرم ﷺ؛ ۱۱. احسان و نیکوکاری.

روایات معصومان علیهم السلام نیز بسیاری از این مفاهیم کلی و عام را بیان کرده است که نمونه‌ای از آن را به خوانندگان گرامی تقدیم می‌کنیم:

۱. اخلاص و خداپرستی راستین؛ ۲. نمازهای واجب و مستحب؛ ۳. روزه گرفتن؛ ۴. سرپرستی و حمایت از ایتام؛ ۵. جهاد مالی و جانی و زبانی در راه خدا؛ ۶. عفت‌ورزی و کنترل غریزه جنسی؛ ۷. زیارت پیامبر گرامی ﷺ؛ ۸. زیارت اهل بیت علیهم السلام؛ ۹. زیارت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام؛ ۱۰. شاد کردن کودکان؛ ۱۱. رفتار خوب با خانواده؛ ۱۲. توبه؛ ۱۳. سخاوت و بخشندگی؛ ۱۴. پذیرش ولایت آل محمد علیهم السلام؛ ۱۵. کنترل خشم؛ ۱۶. نیت خیر؛ ۱۷. آب‌رسانی؛

۱۸. نیکی به والدین؛ ۱۹. کنترل زبان؛ ۲۰. اطعام نیازمندان.^۱

امام صادق علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده‌اند که آن بزرگوار فرمودند: «بیشترین چیزی که امت من به سبب آن وارد بهشت می‌شوند، تقوای الهی و حسن خلق است.»^۲ ورود به بهشت دو شرط اساسی دارد: رعایت قوانین الهی (تقوا) و خوش رفتاری با بندگان خدا (حسن خلق).

امام محمد باقر علیه السلام در جمع‌بندی عوامل ورود به بهشت، ده شرط را یادآوری کرده‌اند: «ده چیز است که هر کس به هنگام دیدار خدا داشته باشد، وارد بهشت می‌شود:

۱. شهادت به توحید؛ ۲. شهادت به نبوت پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله؛ ۳. اقرار به تمام پیامبران گرامی علیهم السلام؛ ۴. اقامه نماز؛ ۵. پرداخت زکات؛ ۶. روزه رمضان؛ ۷. حج خانه خدا؛ ۸. ولایت اولیای

۱. این فهرست را براساس میزان الحکمه، ج ۱، باب جنت، تهیه کرده‌ایم.

۲. اصول کافی، ترجمه مصطفوی، ج ۳، ص ۱۵۷.

الهی؛ ۹. براءت از دشمنان خدا؛ ۱۰. دوری از هرگونه مسکرات.»^۱

۴. تضمین بهشت

اولیای الهی برای بعضی کارها و برخی اشخاص، بهشت الهی را ضمانت کرده‌اند. چند نمونه را یادآوری می‌کنیم:

۱. پیامبر گرامی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده‌اند: «هرکس زبان و غریزه جنسی خود را مهار کند، من بهشت را برای او ضمانت می‌کنم.»^۱

۲. پیامبر گرامی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده‌اند: «من برای کسی که جدال و نزاع را گرچه بر حق باشد، رها کند و دروغ را گرچه به شوخی، ترک کند و کسی که اخلاقش نیکو باشد، سه خانه را تضمین می‌کنم: خانه‌ای در حومه بهشت، خانه‌ای در وسط بهشت و خانه‌ای در بالای بهشت.»^۲

۳. پیامبر گرامی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده‌اند: «من برای کسی که پنج نوع خیرخواهی و هواداری و

۱. میزان الحکمه، ج ۱، ص ۴۲۹، ح ۲۵۷۴.

۲. همان، ح ۲۵۷۵.

دلسوزی را تضمین کند، بهشت را ضمانت می‌کنم: ۱. خیرخواهی برای خدا عجله؛ ۲. خیرخواهی و هواداری برای رسول اکرم صلی الله علیه و آله؛ ۳. خیرخواهی و اخلاص درباره کتاب الهی؛ ۴. دلسوزی و خیرخواهی برای دین خداوند؛ ۵. خیرخواهی و دلسوزی برای جماعت و امت مسلمان.^۱

بی‌تردید، هواداری و موضع‌دارانه درباره مقدسات و ارزش‌های اسلامی، نشان اندیشه و عمل دینی و الهی است. طبیعی است که چنین کسی در بهشت باشد.

۴. زیارت امام رضا علیه السلام: محمد بن حسن صفار از عباس بن معروف از علی بن مهزیار نقل کرده است که به امام جواد علیه السلام گفتم: «کسی که به زیارت امام رضا علیه السلام برود، چه پاداشی دارد؟» حضرت فرمود: «الجنة والله» (= به خدا سوگند، بهشت پاداش اوست).^۲

۵. زیارت حضرت معصومه علیها السلام: سعد بن سعد اشعری قمی از امام رضا علیه السلام پرسید: «زیارت

۱ میزان الحکمه، ج ۱، ح ۲۵۷۹.

۲. ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، ترجمه بندریگی، ص ۲۰۸.

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام، دختر امام کاظم علیه السلام، چه پاداشی دارد؟» حضرت فرمود: ﴿من زارها فله الجنة﴾ (= هرکس او را زیارت کند، بهشت از آن اوست).^۱

۵. چه کسانی از بهشت محروم‌اند؟

براساس روایات رسیده از اهل بیت علیهم‌السلام، افراد زیر از دستیابی به بهشت الهی ممنوع شده‌اند و این کارها، مانع ورود به بهشت است:

۱. کسی که همسایه از دست او در امان نباشد، وارد بهشت نمی‌شود؛
۲. بوی بهشت از صد سال راه به مشام می‌رسد؛ ولی عاق والدین، قاطع رحم، پیر زناکار، متکبری که دامن‌کشان راه می‌رود، از بوییدن بوی بهشت محروم‌اند؛
۳. منت‌گذار بر خدا یا اولیای الهی یا مردم؛
۴. مشروب‌خوار؛
۵. کسی که به سحر و ساحر ایمان آورد؛
۶. کسی که چهل روز غذای مردم را احتکار کند؛
۷. دیوث و بی‌غیرت که از فساد همسرش ناراحت نشود و دلالت بی‌ناموسی باشد؛

۸. کاهن و کسی که غیب‌گو و کاهن را تصدیق کند؛
۹. کسی که با محارم خویش رابطه نامشروع داشته باشد؛
۱۰. کسی که مال گرد آورد و در راه حق هزینه نکند؛
۱۱. درشت‌خوی سنگ‌دل بد اخلاق و شکم‌پرور و ظالم بر مردم؛
۱۲. غیرمسلمان و مشرک؛
۱۳. کسی که به اندازه یک دانه خردل، در دل تکبر داشته باشد؛
۱۴. کسی که مدام شراب بخورد و غالباً مست باشد؛
۱۵. کسی که به ناروا مال مسلمانی را با قسم دروغ تصاحب کند؛ گرچه مسواکی از چوب اراک باشد؛
۱۶. سخن‌چین؛
۱۷. کسی که به دروغ، دیگری را پدر خویش معرفی کند؛

۱۸. کسی که در اعمالش اهل ریاکاری باشد؛
۱۹. کسی که گوشت بدن او از حرام بروید و از غذای حرام تغذیه کند؛
۲۰. پیشوا و حاکمی که به مردم خیانت کند و فریب کار باشد؛
۲۱. کسی که به ناحق کسی از اقلیت‌های دینی را بکشد؛
۲۲. کسی که به ناروا از مردم مالیات بستاند؛
۲۳. کسی که با غلامان و کنیزان (و زبردستانش) بدرفتاری کند؛
۲۴. منافقانی که دربارهٔ خلافت علی علیه السلام کارشکنی کنند؛
۲۵. کسانی که به ناروا مردم را شلاق بزنند؛
۲۶. زنی که با نوع لباس خویش، سبب فساد جامعه شود؛
۲۷. کسی که همجنس‌بازی کند؛
۲۸. از امام صادق علیه السلام نقل شده است: «خداوند سوگند یاد کرده است که سه گروه را در

بهشت خویش جای ندهد: اول، کسی که سخن خدا عز وجل را رد کند؛ دوم، کسی که سخن پیشوای عادل را نپذیرد؛ سوم، کسی که حق مرد مؤمنی را بی جهت حبس کند و نپردازد.^۱

۶. باغ‌های بهشتی در دنیا

بعضی اماکن در فرهنگ اسلامی به‌عنوان باغ‌های بهشتی شناخته می‌شود. این مکان‌ها به‌دلیل فضای عبادی و معنوی و نقششان در جذب انسان‌ها به‌سوی بهشت الهی و آمرزش گناهان و فراهم‌شدن زمینه ورود به بهشت در این جایگاه‌ها، باغ بهشت نام گرفته است. نویسندۀ کتاب بهشت و جهنم از نگاه قرآن و حدیث، بعضی از این باغ‌ها را چنین برشمرده است:^۲

۱. مجالس عارفان ربانی باغ بهشتی است؛

۱. میزان‌الحکمه، ج ۱، ص ۴۳۰، ح ۲۵۹۲.

۲. بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، ص ۴۵۴ تا ۴۶۷.

۲. حلقه‌های دعا و ذکر و نیایش باغ بهشتی است؛
۳. مساجد، باغ و بوستان بهشتی است؛
۴. بین منبر و خانه‌های رسول خدا ﷺ باغی از باغ‌های بهشتی است؛
۵. پایه‌های منبر رسول خدا ﷺ در بهشت استوار شده است؛
۶. جایگاه قبر امام حسین علیه السلام روضه‌ای از باغ‌های بهشتی است؛
۷. مسجد کوفه باغی از باغ‌های بهشت است؛
۸. تلاوت سوره‌هایی که «حامیم» دارد، ورود به باغ‌های بهشتی است؛
۹. بیماری برای مؤمن، ورود به باغی از باغ‌های بهشت است؛
۱۰. دیدار برادران ایمانی، قدم نهادن در باغ‌های بهشت است.

برای مطالعه بیشتر

۱. آموزش کلام اسلامی، ج ۲، قم: طه.
۲. معاد در قرآن، عبدالله، جوادی آملی، ج ۵، قم: اسراء.
۳. عقائد استدلالی، علی، ربانی گلپایگانی، ج ۲، قم: نصایح.
۴. بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، محمد، محمدی‌ری‌شهری، قم: دارالحدیث.
۵. معارف قرآن، محمدتقی، مصباح‌یزدی، ج ۳، قم: مؤسسه امام خمینی علیه السلام.
۶. معاد، مرتضی، مطهری، قم: صدرا.
۷. پیام قرآن، ناصر، مکارم‌شیرازی، ج ۶، ص ۲۲۷.

نسخه دیجیتال رهنا

مرکز پخش: مشهد مقدس، نیش ورودی باب الجواد علیه السلام
فروشگاه عرضه محصولات رضوی
تلفن: ۰۵۱۱-۲۲۸۵۲۰۴

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.